
Contact:

Gallaitstraat 86 bus 23

1030 Brussel

☎ 02/201.17.07

☎ 02/201.07.19

✉ info@cultuurcentra.be

🌐 www.cultuurcentra.be

Vereniging Vlaamse Cultuurcentra vzw

Document
010

September 2004

<p>EINDRAPPORT EVALUATIE EN BIJSTURING DECREET LOKAAL CULTUURBELEID</p>
--

Inleiding

Naar aanleiding van de vorming van een nieuwe Vlaamse regering heeft de VVC een traject opgestart voor de evaluatie en de bijsturing van het decreet lokaal cultuurbeleid wat het onderdeel cultuurcentra en gemeenschapscentra betreft.

Het is immers belangrijk dat de werksoort naar de toekomst toe een positief imago behoudt. Cultuurcentra en gemeenschapscentra zijn heel belangrijke partners in het kader van de cultuurspreiding, de bevordering van de cultuurparticipatie en de gemeenschapsvorming. Het decreet Lokaal Cultuurbeleid, goedgekeurd op 13 juli 2001 en van kracht geworden op 1 januari 2002 voerde een grondige herschikking door van de werksoort culturele centra. Positief was alvast dat er meer financiële middelen naar de werksoort gingen. Ook een duidelijk indelingscriterium op basis van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is een verdienste, zij het niet onverdeeld positief.

De beleidsplanning wordt in de meeste centra als positief ervaren. Vraag is hier of er niet een teveel aan 'papieren' planning wordt opgelegd.

In het kader van een positieve positionering en een autonome werking ligt de beperking van de beheersvormen heel wat moeilijker.

De samenwerkingsverbanden in het kader van de intergemeentelijke samenwerking komen niet echt van de grond.

De inbreng van de provinciebesturen is afwezig in tegenstelling tot de Openbare Bibliotheken in hetzelfde decreet.

Het decreet voorziet in overgangsmaatregelen voor een aantal cultuurcentra tot en met 2006. Wat er nadien zal gebeuren, is onduidelijk.

Positieve appreciatie, vragen, onduidelijkheden, kritiek... Redenen genoeg voor de VVC om een grondige evaluatie van dit decreet op te zetten.

Aan het categoriaal overleg, de basis van de VVC – werking, werd in eerste instantie gevraagd welke punten voor evaluatie in aanmerking kwamen. Op basis hiervan werd een eerste werktekst opgesteld door het secretariaat. Deze werktekst was onderwerp van bespreking in hetzelfde categoriaal overleg. Een eindtekst van deze besprekingen werd voorgelegd aan de Werkgroep Decreet die een eindrapport afleverde. Dit eindrapport werd grondig besproken en goedgekeurd op de raad van bestuur van 9 juni 2004 en op de algemene vergadering van 29 september 2004. Het voorliggend document is het resultaat van dit traject.

De VVC zal dit rapport voorleggen aan de nieuwe minister van cultuur en wil op die manier een constructieve bijdrage leveren aan de evaluatie en het bijsturen van het decreet Lokaal Cultuurbeleid.

Paul Sergier,
Directeur VVC
september 2004

De categorie - indeling

We stellen vast

Naast de centra in de grootstedelijke gebieden (Antwerpen, Brussel en Gent) zijn er cultuurcentra, ingedeeld in drie categorieën (A, B en C) en gemeenschapscentra. De categorie - indeling van de cultuurcentra wordt bepaald door de indeling van steden en gemeenten vanuit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV), gecorrigeerd door de aanwezige infrastructuur, rekening houdend met historiciteit, met de grootte van de gemeente en met het grenzen aan Brussel.

In tegenstelling tot de decreten van 1973 en 1991 realiseert het decreet van 2001 een planmatige verdeling van de cultuurcentra in Vlaanderen.

De indeling in categorieën A, B en C, op basis van de lijst van gemeenten van het RSV, wordt vooral door cultuurcentra van de B en C – categorie en door de gemeenschapscentra als té eenzijdig ervaren en dus onterecht, zelfs indien er rekening gehouden wordt met de in het decreet voorziene correcties.

Een aantal gemeenschapscentra – in het decreet van 1991 nog cultureel centrum – blijven zich cultuurcentrum voelen ondanks hun situering in het buitengebied. Ze voelen zich als gemeenschapscentrum tekort gedaan.

Het RSV is een geografisch, ruimtelijk en sociaal – economisch decreet en dus niet geschikt als enig indelingscriterium voor culturele instellingen. Het RSV kan wel een rol spelen als één van de criteria voor de indeling van de centra in verschillende categorieën.

Algemeen principe

De VVC wil de logica van het RSV respecteren. De cultuurcentra worden in de eerste plaats ingedeeld in een categorie volgens de indeling van steden en gemeenten in het RSV en blijven ook tot deze categorie behoren. Maar op basis van een mix van criteria kunnen zij worden opgewaardeerd in hun eigen categorie en daardoor de financiering van een hogere categorie krijgen. Ook de omgekeerde beweging is mogelijk.

We stellen voor

Grootstedelijke gebieden

De VVC gaat in principe akkoord met de indeling van de grootstedelijke gebieden: Antwerpen, Brussel en Gent. Dat voor deze steden een aparte regeling geldt, is een logische en aanvaardbare benadering, gezien de veelheid van culturele actoren in deze steden en gezien de grootstedelijke problematiek. Deze regeling kan vertaald worden in een convenant tussen de stad en de Vlaamse Gemeenschap. De VVC pleit echter ook voor een soepele toepassing. Het moet mogelijk zijn dat een cultuurcentrum uit deze steden buiten de convenant valt en zich opstelt als een cultuurcentrum, vergelijkbaar met de andere cultuurcentra uit een welbepaalde categorie. Dit betekent niet dat ze buiten het grootstedelijk beleidsplan vallen maar dat ze, via een eigen beleidsplan, een meer autonome werking krijgen.

Voor Brussel is het duidelijk dat dit decreet ervoor gezorgd heeft dat de Brusselse gemeenten een actor geworden zijn in het Nederlandstalige culturele veld, naast de VGC en

de gemeenschapscentra. Ook de oprichting van Nederlandstalige Openbare Bibliotheken in verschillende Brusselse gemeenten is een duidelijk pluspunt.

In Antwerpen pleit de VVC voor een duidelijker opstelling. Welke centra zijn cultuurcentra en welke gemeenschapscentra?

Categorie A

De VVC pleit voor het behoud van de indeling van de 'centrumsteden' in de huidige categorie A. De cultuurcentra in een centrumstad hebben een cultuurspreidende opdracht en zijn bijgevolg een instrument in een Vlaams spreidingsbeleid. Ze bevorderen de cultuurparticipatie (van kernpubliek tot toevallige passanten) en besteden bijzondere aandacht aan de kunsteducatie. Een lokale en regionale inbedding realiseren ze door inpassing in een globaal lokaal – én regionaal cultuurbeleid, door het aangaan van samenwerkingsverbanden met het brede culturele en sociaal – culturele veld en met het onderwijs. Gemeenschapsvorming wordt gerealiseerd middels cultuurspreiding, bevordering van cultuurparticipatie, kunsteducatie en het ter beschikking stellen van de infrastructuur van het cultuurcentrum.

Ook in deze categorie moeten de cultuurcentra blijven voldoen aan een aantal criteria. Indien zij (tijdelijk) niet meer (of nog niet) voldoen aan de criteria, blijven zij in deze categorie maar met de 'verminderde' financiering van de huidige B – categorie.

Categorie B en C

Wanneer het RSV kan gebruikt worden voor de indeling van de cultuurcentra uit de centrumsteden in de categorie A dan ligt het gebruik van het RSV als enig indelingscriterium voor de categorieën B en C veel moeilijker. In deze categorieën zitten al de mogelijke uitzonderingen. Wie toevallig (dus los van de reële werking) een betere indeling gekregen heeft op basis van het RSV, krijgt een betere subsidiëring. Wie 'toevallig' in het vorige decreet een erkenning in de plus I of de plus II had, komt terecht in een categorie B of C, wie 'toevallig' grenst aan Brussel, krijgt een subsidiëring in B of C, zelfs A. Het is dus duidelijk dat het decreet van 2001 rekening heeft moeten houden met meerdere criteria om tot de indeling in categorie B of C te komen.

We stellen bovendien vast dat een aantal cultuurcentra zich niet thuis voelen in de categorie waarin ze ingedeeld worden op basis van het RSV. Er zijn inderdaad B – centra met een C – gehalte, C – centra met een B – gehalte. Vraag is nog maar hoe je dit 'gehalte' bepaalt. De VVC wil naar de toekomst toe een flexibele indeling van deze cultuurcentra op basis van een mix van criteria: RSV, investering van het lokaal bestuur, infrastructuur, werking, historiciteit, aantal inwoners, culturele regio's, ... In functie van een positieve positionering van de werksoort is het belangrijk dat er een meer genuanceerde en op de realiteit gebaseerde indeling in categorieën komt.

Dit zou dan in de praktijk betekenen dat je in de huidige categorieën een onderscheid maakt tussen de centra die 'zuiver' binnen deze categorie thuishoren en centra die een 'opwaardering' krijgen naar een hogere categorie. Deze 'opgevaardeerde' centra blijven binnen hun categorie (om de logica van het RSV te respecteren), maar krijgen de financiering (subsidies) van de hogere categorie. Een huidig B – centrum kan dus de financiering krijgen van een A – centrum, een huidig C – centrum krijgt dan de financiering van een B – centrum.

Deze 'opwaardering' houdt echter wel ook de mogelijkheid in van een 'neerwaartse waardering'. Een huidig B – centrum (volgens het RSV) krijgt dan de financiering van een C – centrum. Een C – centrum dat niet voldoet aan de criteria verliest zijn financiering als cultuurcentrum.

Gemeenschapscentra

In deze categorie bevinden zich de meeste centra en dus ook de grootste diversiteit. Er zijn gemeenschapscentra met een groot cultuurcentrum – gehalte, er zijn de louter receptieve gemeenschapscentra. Het is dus nodig ook hier meer onderscheid te voorzien.

De VVC stelt voor:

1. een aantal gemeenschapscentra wordt ingedeeld in de huidige categorie C en worden dus cultuurcentrum C;
2. een aantal gemeenschapscentra met een eigen werking krijgen een opwaardering in de categorie gemeenschapscentra. Dit betekent concreet dat zij een eigen financiering krijgen voor een voltijds cultuurfunctionaris, los van en naast de cultuurbeleidscoördinator;
3. de louter receptieve gemeenschapscentra worden ingedeeld in de categorie gemeenschapscentra.

De basis voor deze nieuwe indeling is een mix aan criteria die verder moeten uitgewerkt worden.

Voor de VVC moet er wel een onderscheid blijven tussen cultuurcentra en gemeenschapscentra, zeker nu het voor ‘alle’ gemeentebesturen mogelijk is een gemeenschapscentrum op te richten. Maar dan moet de ‘beneden’ – grens van wat een cultuurcentrum is wel afgebakend worden.

Een dynamische indeling

De indeling in verschillende categorieën cultuurcentra en in gemeenschapscentra moet in principe dynamisch zijn. Cultuurcentra moeten op basis van de criteria in staat zijn de financiering van een hogere categorie te krijgen, gemeenschapscentra moeten op basis van diezelfde criteria cultuurcentrum kunnen worden of een eigen financiering te krijgen binnen de categorie van de gemeenschapscentra. Maar ook omgekeerd: indien een centrum niet meer beantwoordt aan de criteria van de categorie moet een verlaging van de financiering mogelijk zijn.

Dankzij het decreet is het nu voor ‘alle’ gemeentebesturen mogelijk een gemeenschapscentrum op te starten, eventueel beperkt door het tekort aan financiële mogelijkheden vanuit de Vlaamse Gemeenschap. Startende gemeenschapscentra kunnen evolueren van een receptief centrum tot een gemeenschapscentrum met een eigen aanbod of tot een cultuurcentrum. We moeten vermijden dat het decreet elke vorm van ‘dynamiek’ en ‘promotie’ onmogelijk maakt vanuit een rigide indeling op basis van het RSV.

Besluiten

- De indeling in grootstedelijke gebieden blijft behouden.
- De indeling in centrumsteden blijft behouden.
- De indeling van de andere Vlaamse steden/gemeenten wordt flexibel toegepast op basis van meerdere criteria: werking, personeel, financiën, historiciteit, inwonersaantal, impact, ...
- De indeling van de gemeenschapscentra wordt verfijnd op basis van de werking;
- De indeling van de cultuurcentra en de gemeenschapscentra is dynamisch.

Subsidiëring

Cultuurcentra

Basissubsidie

We stellen vast

In het decreet van 1991 werden respectievelijk 5 (voor de plus - II), 3 (voor de plus - I) en 1 (voor de basiscategorie) staffuncties betoelaagd.

In het decreet van 2001 wordt alleen een basissubsidie voorzien die moet besteed worden aan stafpersoneel. Er worden geen minimale aantallen voorzien.

In vergelijking met het vorige decreet stellen we vast dat alle A - centra (in vergelijking met de vroegere plus - II centra) er op vooruitgaan. Zij krijgen € 280.000 ten aanzien van € 189.799,43 in het vorige decreet.

Bij de B - centra ligt de zaak verschillend. Vroegere plus - II gaan achteruit (nu nog beschermd door de overgangsmaatregel): € 189.799,43 vroeger tegen € 135.000 nu. De vroegere plus - I centra gaan er in deze categorie op vooruit: € 135.000 tegen € 113.879,66. En uiteraard gaan de vroegere centra uit de basiscategorie in deze B - categorie vooruit: € 135.000 tegen € 37.959,89.

Ook bij de C - centra zijn er grote verschillen. Wie vroeger in de plus - I zat krijgt veel minder: € 60.000 tegenover € 113.879,89 (maar voorlopig beschermd door de overgangsmaatregel. De vroegere centra uit de basiscategorie gaan er op vooruit: € 60.000 tegenover € 37.959,89. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het bedrag van € 60.000 onvoldoende is voor de aanwerving van een tweede stafmedewerker.

Voor deze berekening gebruikten we de gegevens van de Administratie. De subsidie per cultuurfunctionaris bedroeg in 2001: € 37.959,89.

We stellen voor

Voor de meeste cultuurcentra is de vaste subsidie de meest belangrijke en de prioritaire subsidie. Deze vaste subsidie – een enveloppefinanciering - moet de tewerkstelling van een minimum aantal cultuurfunctionarissen garanderen. In die zin ligt de vaste subsidie bij alle categorieën cultuurcentra te laag. Een vergelijking met de bibliotheken in hetzelfde decreet valt zeker in het nadeel uit van de cultuurcentra. De VVC pleit dan ook voor een minimale subsidie per staffunctionaris van € 40.000 en een minimum aantal cultuurfunctionarissen per categorie. In de huidige categorie – indeling betekent dit 8 in de A – centra, 5 in de B – centra, 3 in de C – centra en 1 voor de gemeenschapscentra met een eigen programmering, zoals blijkt uit het personeelsbehoefteplan dat door de VVC werd opgemaakt op basis van een grondige terreinstudie en een praktijkonderzoek. De VVC gaat er bovendien van uit dat de gemeentebesturen deze functies zullen opvullen als ze zeker zijn van de basissubsidie. De eventuele en beperkte meerkost zullen de gemeentebesturen voor hun rekening nemen. Dit veronderstelt wel een garantie ten aanzien van het gemeentebestuur op verschillende vlakken. Het voorziene geld zou dan zeker moeten uitgegeven worden (dit is zelfs nu niet het geval). Er moet er ook de garantie zijn dat er bij een eventuele verhoging van de basissubsidie geen verlaging is van de gemeentelijke inbreng. Belangrijk is dat deze aantallen in een bijgestuurd decreet vermeld worden als minimum. Het niet naleven van deze minima moet aanleiding geven tot een categorie – verlaging.

Variabele subsidie

We stellen vast

Naast de subsidie van stafpersoneel werd in 1973 ook een werkingssubsidie in het vooruitzicht gesteld. Daar hebben de centra ongeveer 20 jaar moeten op wachten tot het decreet van 1991. In dat decreet werd het principe van de werkingssubsidie voor elk centrum ingeschreven en uitgevoerd, zij het minimaal. De verwachting kon dan ook zijn dat bij een volgende decreetwijziging dit werkingsbudget zou stijgen. Het globaal bedrag steeg wel maar werd zeer ongelijk verdeeld over de centra via de variabele subsidies. Slechts 26 van de 59 cultuurcentra kregen een variabele subsidie.

Het huidige systeem van de variabele subsidies is voor discussie vatbaar en wordt 'algemeen' als niet billijk ervaren. Dit hebben de klachten bij de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie en bij de Raad van State bewezen.

We stellen voor

De VVC dringt aan op een herziening van de procedure en de criteria voor de toewijzing van de variabele subsidies. Het is duidelijk dat ook de overheid (kabinet en administratie) overtuigd is van de noodzaak van een verfijning van de procedure en de criteria. De huidige parameters moeten kritisch geëvalueerd en aangepast worden en er moet rekening gehouden worden met het beleidsplan van het cultuurcentrum (toekomstige werking).

In ieder geval moet aan alle gesubsidieerde cultuurcentra een werkingssubsidie toegekend worden, zoals bepaald in de cultuurpactwetgeving.

De VVC stelt voor het bedrag te verdelen in twee soorten werkingssubsidies:

- vaste werkingssubsidie: afhankelijk van de categorie krijgt een cultuurcentrum een bepaald bedrag als vaste werkingssubsidie. Deze werkingstoelage kan verschillend zijn per categorie maar moet substantieel zijn. Hiermee honoreert de Vlaamse Gemeenschap de werking van het cultuurcentrum in die categorie en beantwoordt aan de eisen van de Cultuurpactwetgeving.
- variabele werkingssubsidie: deze subsidie wordt toegekend op basis van het aantal toegekende punten.

Het decreet moet een garantie voorzien dat deze 'werkingssubsidies' volledig ten goede komen aan de werking van het cultuurcentrum. De korte ervaring met het huidige decreet heeft immers geleerd dat de variabele subsidies door een aantal gemeentebesturen niet (volledig) doorgestort worden aan het cultuurcentrum.

De VVC vraagt ook een verhoging van de 'variabele subsidies' gezien de voorziene uitbreiding van het aantal cultuurcentra.

Gemeenschapscentra

Ook een basissubsidie

We stellen vast

Eén van de grote ‘vernieuwingen’ in het decreet lokaal cultuurbeleid is de opsplitsing van de culturele centra in ‘cultuurcentra’ en ‘gemeenschapscentra’. Gemeenschapscentra zijn die vroegere culturele centra die volgens het RSV in het ‘buitengebied’ liggen en geen enkele aanspraak konden maken op een ‘historiciteit’ omdat zij in het decreet van 1991 niet ingedeeld waren in de plus - I of de plus - II categorie. Ze konden ook geen beroep doen op een andere ‘uitzondering’ zoals het aantal inwoners (30.000) of een grens met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

We moeten ook vaststellen dat deze gemeenschapscentra de factuur van het lokaal cultuurbeleid grotendeels betalen. Concreet betekent dit dat de loonkost van de directie van het gemeenschapscentrum niet langer betoelaagd wordt. In de plaats komt de nieuwe functie van de cultuurbeleidscoördinator. Deze nieuwe functie wordt dan gecombineerd met de directie van het gemeenschapscentrum, al dan (meestal) niet aangevuld met een nieuwe medewerker voor het gemeenschapscentrum. Qua tijdsinvestering in de werking van het gemeenschapscentrum is er hoe dan ook een achteruitgang, tenzij het lokaal bestuur dit met eigen middelen compenseert.

De berichten die ons hierover uit diverse hoeken van Vlaanderen bereiken zijn niet eensluidend positief. In sommige gemeenschapscentra wordt de eigen werking teruggeschroefd, zometert helemaal afgebouwd. Men beperkt zich in die laatste gevallen tot een louter receptieve werking. Hierdoor wordt er duidelijk schade toegebracht aan het fijnmazige netwerk van culturele centra dat in de loop van de korte geschiedenis is ontstaan.

We stellen voor

De VVC stelt voor om binnen de huidige gemeenschapscentra de volgende indeling te maken:

- een aantal gemeenschapscentra worden cultuurcentra in de categorie C of worden opgewaardeerd in de categorie gemeenschapscentra (met een financiering van een voltijds cultuurfunctionaris) op basis van duidelijke parameters.
- een aantal gemeenschapscentra worden beschouwd als receptief.

Deze indeling vraagt dan ook een aangepaste regelgeving en subsidiëring.

- De gemeenschapscentra die cultuurcentrum worden treden toe tot de huidige categorie C met dezelfde subsidiëring (basis – en werkingssubsidie).
- De gemeenschapscentra met een eigen werking krijgen een aangepaste subsidiëring, gebaseerd op één cultuurfunctionaris – directeur (enkel verantwoordelijk voor de werking van het gemeenschapscentrum) en een eigen werkingssubsidie.
- De gemeenschapscentra met een louter receptieve werking blijven gemeenschapscentra met de huidige regeling zonder eigen cultuurfunctionaris en zonder werkingssubsidie.

Projectsubsidie

Op basis van onze vorige voorstellen mag de huidige regeling van de projectsubsidies uitdovend zijn. Het bedrag wordt toegevoegd aan de subsidiëring van de cultuurcentra en de gemeenschapscentra met een eigen werking.

Een infrastructuursubsidie

We stellen vast

De infrastructuur van en aantal culturele centra is er mede gekomen dankzij een 60% - subsidie van de Vlaamse overheid. De gebouwen moeten onderhouden worden en sommige oudere gebouwen zijn aan een grondige restauratiebeurt toe. Voor nieuwe gebouwen is er te weinig garantie dat middelen zullen geput worden uit het Gemeentefonds. Anderzijds is het mogelijk dat Europese Richtlijnen bepaalde infrastructuurvoorwaarden opleggen (bijv. geautomatiseerde theatertrekken).

We stellen voor

De Vlaamse Gemeenschap zou ook hier zijn verantwoordelijkheid moeten opnemen en voorzien in een dubbele infrastructuursubsidie:

- een onderhouds-, een renovatiesubsidie voor bestaande gebouwen. Deze subsidie bestaat nu reeds voor nieuwe culturele infrastructuren en voor de renovatie van particuliere culturele infrastructuren;
- een aanpassingssubsidie voor de door Europese Richtlijnen verplichte infrastructuuraanpassingen.

De VVC pleit hier bovendien voor het opnieuw voorzien van een apart budget voor culturele infrastructuur, los van het Vlaams Gemeentefonds, zodat ook de subsidiëring van nieuwbouw opnieuw mogelijk wordt.

Indien dit niet haalbaar is, stelt zich de vraag of het mogelijk is de Gemeentebesturen de verplichting op te leggen om een minimaal percentage van de middelen van het Vlaams Gemeentefonds te besteden aan culturele infrastructuur (nieuwbouw, verbouwing en renovatie). Dit moet dan gerealiseerd worden over meerdere jaren.

Besluiten

- De meer verfijnde indeling van de werksoort in cultuurcentra en de gemeenschapscentra heeft duidelijke gevolgen voor de subsidiëring.
- De basissubsidie moet uitgebreid worden in functie van de subsidiëring van meer cultuurfunctionarissen.
- Aan alle cultuurcentra en gemeenschapscentra met een eigen programmering wordt een vaste werkingssubsidie toegekend, aangevuld met een (beperkte) variabele subsidie op basis van nieuwe parameters en op basis van het beleidsplan.
- De projectsubsidie is uitdovend maar de middelen blijven voorzien voor de werksoort.
- Er komt een infrastructuursubsidie voor nieuwbouw, onderhoud, renovatie en aanpassing van de infrastructuur van de cultuurcentra en de gemeenschapscentra.

We stellen vast

Een belangrijk element in het goed functioneren van een centrum is het beheer van het centrum, samen met de relatie tot het lokaal bestuur.

Doorheen de geschiedenis van de werksoort zijn er twee duidelijke vormen van bestuur gegroeid: het gemeentelijk bestuur en het bestuur door een vzw. Het gemeentelijk bestuur ontwikkelde zich verder met varianten via een vzw programmering.

Het decreet lokaal cultuurbeleid pleit voor een duidelijk gemeentelijk beheer en voor het uitdoven van het beheer door een vzw. Nieuwe cultuurcentra kunnen geen beroep meer doen op de vzw – formule. Deze vzw – formule wordt volledig uitgesloten voor de gemeenschapscentra. We stellen ook vast dat de Administratie de mogelijkheid van een vzw – programmering voor de gemeenschapscentra in een slecht daglicht stelt.

We stellen voor

Onafhankelijk van de juridische vorm van bestuur pleit de VVC voor een sterke inhoudelijke autonomie van de cultuurcentra en de gemeenschapscentra via een eigen raad van bestuur met volledige bevoegdheden voor de eigen programmering van het centrum en met een soort redactioneel statuut voor de directie en de staf.

Daarnaast pleit de VVC voor het behoud van de huidige vormen van bestuur: én het gemeentelijk beheer (al dan niet met een vzw – programmering) én het vzw – beheer. De vzw – formule moet opnieuw mogelijk worden voor nieuwe cultuurcentra én voor de gemeenschapscentra.

De formule van een vzw – programmering moet een volwaardige formule blijven voor de cultuurcentra, maar ook voor de gemeenschapscentra.

Eventuele nieuwe juridische formules in het kader van een nieuw gemeentedecreet zijn voor de VVC bespreekbaar op voorwaarde dat zij de inhoudelijke autonomie van de werksoort waarborgen.

Er moet ook een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen de juridische aspecten van de bestuursvorm en de samenstelling van de bestuursorganen. De samenstelling van de bestuursorganen kan in de verschillende juridische vormen dezelfde zijn conform aan de eisen van de Cultuurpactwetgeving. Er moeten de nodige garanties ingebouwd worden voor de inspraak van de lokale bevolking en voor de eventuele participatie van deskundigen.

Cultuurcentra hebben een regionale opdracht vanuit het decreet. Ook sommige gemeenschapscentra vervullen een regionale functie. In principe moet een regionale werking ook gestuurd worden door een regionaal beheer. De mogelijkheden voor een regionaal beheer moeten onderzocht worden.

Deze centra moeten een beroep kunnen doen op een financiering vanuit de provincie (zie verder) voor deze regionale opdracht.

Besluiten

- Voor alle cultuurcentra en gemeenschapscentra is de inhoudelijke autonomie een absolute voorwaarde.
- De huidige formules moeten evenwaardig behouden blijven en uitgebreid worden naar nieuwe cultuurcentra én naar de gemeenschapscentra.
- Nieuwe formules zijn bespreekbaar als ze de inhoudelijke autonomie waarborgen.
- Vormen van regionaal beheer moeten onderzocht worden.

Samenwerkingsverbanden

Intergemeentelijke samenwerking

We stellen vast

In artikel 51 van het decreet lokaal cultuurbeleid is er vanaf 2004 jaarlijks een bedrag voorzien van € 1.480.000 voor het oprichten van initiatieven in het kader van een intergemeentelijk samenwerkingsverband voor het afstemmen van het cultuuraanbod en de communicatie. Een dergelijk samenwerkingsverband kan een jaarlijkse subsidie verkrijgen van € 0,3 per inwoner met een maximum van € 74.500.

De realiteit dwingt ons vast te stellen dat er tot op heden slechts **één** project ingediend en goedgekeurd is. Het is dus mogelijk, maar zeer moeilijk. Men moet immers voldoen aan de voorwaarden gesteld door het decreet intergemeentelijke samenwerking. Dit decreet houdt echter helemaal geen rekening met de realiteit in het culturele werkveld. Vrijwilligers kunnen niet volwaardig ingeschakeld worden in het bestuur van deze intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Alleen gemeenteraadsleden kunnen zetelen. Het beleid weet dit maar weigert hierin verandering te brengen.

We stellen voor

De bestaande samenwerkingsverbanden moeten gehonoreerd worden. Om dit mogelijk te maken moet:

- of het decreet intergemeentelijke samenwerking aangepast worden
- of dit decreet een uitzondering voorzien voor de culturele sector

Er moet in dit decreet alleszins verwezen worden naar de toepassing van het Cultuurpact waar noodzakelijk. Een vorm van medebeheer vanuit het middenveld is hier noodzakelijk.

Andere vormen van samenwerking

We stellen vast

We stellen vast dat er heel wat samenwerkingsverbanden zijn tussen de cultuurcentra en de gemeenschapscentra, zowel regionaal als inhoudelijk. Deze geëigende samenwerking binnen de werksoort krijgt door het decreet intergemeentelijke samenwerking te weinig kansen.

We stellen voor

Het decreet lokaal cultuurbeleid moet aangepast worden door een ondersteuning te voorzien voor regionale en inhoudelijke samenwerkingsverbanden tussen cultuurcentra en gemeenschapscentra, los van het decreet intergemeentelijke samenwerking. Om deze samenwerkingsverbanden financieel te honoreren, zijn er duidelijke inhoudelijke criteria nodig.

Inbreng vanuit het provinciaal niveau

We stellen vast

In het decreet is een financiële inbreng voorzien van de provincies voor de streekgerichte bibliotheekwerking (Art. 39 §2).

Voor de cultuurcentra is in hetzelfde decreet geen enkele financiële tussenkomst van de provincies voorzien.

We stellen voor

Het decreet moet een rol voorzien voor de provincies ten aanzien van de cultuurcentra en de gemeenschapscentra met een regionale werking.

Nu bestaan er in de verschillende provincies subsidiereglementen voor de werksoort. Deze reglementen zijn zeer verschillend qua regelgeving en qua subsidiëring. Enige afstemming is hier wel gewenst. Het is duidelijk niet de bedoeling tot een Vlaamse regelgeving te komen met de financieel zwakste provinciale partner als uitgangspunt. De actuele financiële inbreng van de verschillende provincies moet minimaal behouden blijven. De regelgeving moet er toe bijdragen dat de provincies die nu minder goed scoren hun bijdrage verhogen.

De criteria voor een provinciale subsidiëring zijn best complementair aan de subsidiëring van het decreet.

Besluit

Er komt een provinciale subsidiëring voor cultuurcentra en gemeenschapscentra met een eigen werking.

Een steunpunt voor de cultuurcentra en de gemeenschapscentra

We stellen vast

De oprichting en de werking van het steunpunt 'Cultuur Lokaal' is een voorbeeld van het ondergesneeuwd zijn van de werksoort in het lokaal cultuurbeleid. De ondersteuning van de werksoort gebeurt dit steeds in het ruimer kader van het lokaal cultuurbeleid. Een positieve positionering van de werksoort is dan ook erg moeilijk. In de parlementaire besprekingen werd gesteld dat er geen Mexicaans leger van steunpunten mocht komen, dus geen apart steunpunt voor de cultuurcentra en de gemeenschapscentra. Na 5 jaar Vlaams beleid stellen we vast dat bijna elke mogelijke werksoort in de culturele sector over een eigen steunpunt beschikt, behalve de werksoort cultuurcentra en gemeenschapscentra. Dit is een duidelijk maar geen positief signaal.

We stellen voor

- Conform het principe van één decreet voor het lokaal cultuurbeleid pleit de VVC voor de oprichting van één steunpunt 'lokaal cultuurbeleid'. Binnen dit steunpunt moeten drie evenwaardige pijlers werkzaam zijn: de cultuurbeleidscoördinatie, de openbare bibliotheken en de cultuurcentra. Niets belet om, naast de geëigende benadering van de drie pijlers, ook een geïntegreerde benadering uit te werken.
- De Vlaamse regering nam de beslissing om de Administratie Sociaal-Cultureel Werk om te vormen tot een 'Intern Verzelfstandigd Agentschap' met een aantal specifieke opdrachten. Het is daarom nodig dat er een duidelijke taakafbakening komt tussen deze IVA en de steunpunten.

Besluiten

- Er komt één steunpunt lokaal cultuurbeleid
- Er komt een duidelijke taakafbakening tussen de Administratie en de steunpunten

Nog enkele aandachtspunten

Overgangsmatregelen

Artikel 68 van het decreet bepaalt dat cultuurcentra, erkend op basis van het decreet van 1991 in de plus – I of de plus – II categorie en die op basis van het huidige decreet worden ingeschaald in respectievelijk de categorie B of C tot 31 december 2006 hun subsidie behouden die voor het werkjaar 2001 in het kader van het decreet van 1991 werd uitbetaald. Deze overgangsmatregel kwam er om te vermijden dat er binnen deze centra staffuncties zouden verdwijnen. De basissubsidie is immers te laag om de loonkosten van 5 (vroegere plus – II, nu B) of 3 (vroegere plus – I, nu C) stafmedewerkers te betalen.

Om dit probleem vanaf 2007 op te lossen zijn er twee mogelijkheden:

- het decreet wordt aangepast volgens de voorstellen van de VVC (zie hoger);
- de overgangsmatregelen worden voor onbepaalde duur verlengd.

Het tweede voorstel is zeker nodig indien de overheid er niet in zou slagen tijdig het decreet aan te passen.

Beroepsprocedure

Naar aanleiding van de beslissing in verband met het toekennen van variabele subsidies zijn dertien gemeentebesturen naar de Raad van State gestapt. Niemand, ook niet de betrokken gemeentebesturen en hun cultuurcentra, was gelukkig met deze stap. Maar het was en is de enige mogelijkheid om in beroep te gaan tegen een beslissing van de minister.

We stellen daarom voor dat er in het decreet zelf een beroepsprocedure wordt ingeschreven. Dit heeft als voordeel dat er een rechtstreekse bemiddeling kan zijn tussen de sector en de overheid, eventueel via een onafhankelijke commissie.

Verplichte documenten

Het decreet heeft een hele reeks verplichte documenten ingevoerd: een zesjarig beleidsplan, en jaarlijks actieplan, een jaarlijks werkingsverslag, een bijsturing van het beleidsplan, ... De huidige praktijk leert dat dit een enorme werkbelasting met zich mee brengt. De vraag kan gesteld worden of dit een evenredige meerwaarde betekent. Misschien is de balans teveel doorgeslagen naar het papierwerk en moeten deze verplichtingen in zijn geheel eens kritisch doorgelicht worden. Actieplannen voor een burgerlijk jaar staan haaks op een seizoensgerichte werking, bij jaarlijkse actieplannen dreigen na enkele keren in herhaling te vallen, ... We pleiten voor meerjarige actieplannen, gericht op twee of drie seizoenen. Het idee om het eigen beleidsplan van het cultuurcentrum af te schaffen en te beschouwen als een onderdeel van het gemeentelijk cultuurbeleidsplan kan de VVC niet ondersteunen. Op die manier komt de eigenheid van de instelling cultuurcentrum – en in het verlengde daarvan de eigenheid van de werksoort – nog meer in het gedrang.